

DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 1000 Lei
Pe 6 luni . . . 600 Lei
Pentru străinătate 2000 Lei

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Mulți ani încă!

(+). Preasfințitul Iuliu Hossu al Clujului a împlinit 60 de ani. Nici nu-i vine omului să creadă așa ceva. Prea repede a trecut vremea. Cel care scrie aceste rânduri — par'că totul s'ar fi petrecut numai ieri-alaltăieri — îl vede pe nepotul marelui arhieru gherlan Vasile Hossu lângă lângă sicriul unchiului său în biserica universității din Budapesta: preot militar, înalt, svelt, discret-elegant, extrem de simpatic și scâpărător de inteligent. Asta încă la începutul anului 1916. Cine ar fi crezut că urmașul ierarhului trecut în lumea dreptilor va fi tânărul fost secretar al adormitului în Domnul, și câtva timp și profesor la seminarul teologic din Lugoj? — Și totuși așa a fost: lui Vasile Hossu i-a urmat în scaunul vlădicesc dela Gherla strălucitul alumn al „Propagandei” dela Roma petrină: Iuliu Hossu, elevul de pe vremuri al școlilor din Blaj, feciorul popii din Milașul mare.

Norocul eparhiei gherlane. Tânărul arhi-păstor, deși ajunge în fruntea ei în vremuri de urgie, cutremure și cumpliri, nu se înspăimântă de greutăți, nici nu știe ce-i frica de oameni, ori osteneala. Vrând să-și cunoască fiii sufletești — păstori și păstoriți — la ei acasă, colindă vasta-i dieceză în lung și'n lat mângâind, îmbărbătând, venind într'ajutor, ori muștrând (unde așa cereau stările) cu vreme și fără vreme. N'a rămas parohie, ba nici filie din te miri ce înfundătură uitată, care să fi rămas necercetată. Unul dintre titlurile de arhipăstorească glorie a Preasf. Iuliu va rămânea pentru totdeauna aceea de a fi fost Vlădicul vizitațiilor canonice.

Ani de năpastă ai cutropirii străine i a trăit în Clujul pătimirilor române ardeleni, între reședința vlădicească și catedrala Schimbării la față, în preajma căreia și măreața înfrățire a Preasf. Iuliu: Palatul Academiei Teologice, dintre cari s'a smuls doar ca să alerge, neobosit și neînfricat, la mulțimile oropsite ale satelor, ca să picure curaj, încredere și tărie în inimile obidite.

Dușmanii Dânsului și ai Neamului său știau prea bine cine-i ierarhul român ardelen care făcuse parte din delegația ce ducea Regelui Ferdinand Desrobitorii hotărârea Unirii votată la Alba Iulia a. 1918, și mai știau ce înseamnă cuvântul episcopului-senator admirat de Parlamentul României mari de câte ori a luat apărarea dreptății și a cinstei. De aceea îl dușmăneau și-l pândeau cu gând de răsunare. În părțile Năsăudului era să fie asasinat, iar la Cluj a fost scuipat în față, și târât pela „Casa Vagabonzilor”, unde, locatarii acelei case a turpitudinii, înșirați în două rânduri, l-au primit cu urletul (în ungurește): „Trăiască șeful vagabonzilor!”

Și a mai avut parte acest rob a lui Hristos și ctitor de așezăminte culturale-naționale românești și de alte pătimiri. Le-a înfruntat însă pe toate cu dârzenie dacă și demnitate romană. — Intru mulți ani încă!

Românii cred la fel

— Un cuvânt la problema unirii Bisericilor Românești —

de GAVRIL TODICA

Sub raportul credinței religioase fundamentale, poporul nostru e catolic: fie că trăește în cadrul Bisericii Unite, fie, că se numește ortodox, dreptmăritor și formal — prin clerul său — nu recunoaște că e catolic. Merg mai departe și constat, că în esența lor religioasă, toate popoarele ortodoxe sunt catolice, deși formal trăesc în Biserici separatiste, naționale. Pe toate le unește indisolubil — între multe altele — *cultul morților*.

In general, se face o eroare gravă când, prin sofisme păcătoase, se amestecă prea mult religia cu naționalitatea.

Religia este tendința omului de a se apropia de Dumnezeu, atât în viața pământească, efemeră, cât mai ales în viața de după moarte. — Naționalitatea este o formă de evoluție socială, trecătoare, mărginită la existența noastră pământească. După moarte, nu mai există popoare, ci spirite pure, sau mai puțin pure, evaluate, sau mai puțin evaluate. Nu există limbi, ci numai idei și vibrații sufletești.

In sens strict, religia nu poate fi deci națională, ci numai supranațională. Nu se referă la naționalitatea trecătoare, ci la schințea divină, la sufletul nemuritor, care e de aceeași esență în toți oamenii. Religia ar trebui deci să promoveze armonia între popoare, înfrățirea lor, iar nu involburarea lor, cum fac politicienii satanici.

O învățătură fundamentală a religiei creștine fiind supraviețuirea sufletului, e justificată credința, că prin rugăciuni și ofrande (requiemuri, parastase, pomeni) putem veni în ajutorul sufletelor iubiților repotați. După mine, doctrina cea mai grandioasă a Bisericii latine este *Purgatoriul*, care nu se bazează strict pe texte scrise în Legea Nouă, ci mai mult pe mărturiile din viețile sfinților și pe manifestările lor postume. E linia logică a verificării acestei doctrine grandioase, când Biserica Latină, după studiere meticuloasă, în aclamația lumii catolice întregi, canonizează destul de frecvent pe cei trecuți din lumea aceasta în faima sfințeniei, precum: Jean Vianney, Don Bosco, Teresa de Lisieux, Gemma Galgani, ca să nu mai amintesc decât pe unii din cei mai noi.

In comparație cu doctrina aceasta, de esență pur catolică, cu imense repercusiuni morale practice (cultul morților), celelalte învățături religioase mi-se par secundare, ori prea subtile pentru mințile profane ale popoarelor.

Resultă din considerațiile precedente, că Bisericile Românești, în fondul credinței lor,

sunt catolice. Unificarea lor de formă ar avea poate unele avantagii practice, administrative, dar nu mi-se pare atât de urgentă, pe cât de necesară e colaborarea lor *armonică* la adăncirea vieții religioase, la sădirea *păcii* în inimile credincioșilor. Pacea Domnului va îndeplini restul. Ne va unifica la timpul său. Va introduce chiar și orga în cultul nostru religios, cel puțin în bisericile catedrale, destinate intelectualilor.

Lovitură barbară. Familia pâr. Octavian German, paroh-protopop la Fărăgău, în apropierea Reghinului, din teritoriul eliberat, a fost cumplit încercată în după amiaza zilei de 6 Ian. c. In acea zi adecă s'au prezentat la casa preotului nostru doi unguri (gardisti) din Tonci (un sat vecin, unguresc) și au pretins să le predeie lor o vacă ce rămăsese aci de pe vremea refugiului, dar al cărei proprietar nu-l cunoștea nici pâr. German, nici altă luue din Fărăgău, ori Tonci. Preotul le-a răspuns celor doi că le îndeplinește numai decât pretenția, dar să prezinte și ei ceva hotărâre dela vre-o autoritate în drept, ca să n'apuce dânsul în bucluc. La ceea ce cei doi s'au îndepărtat, amenințând. Celea petrecute după aceea le povestește astfel *Voința Transilvaniei* (12 Febr. 1945): „In seara acelei zile, între orele 8—9, cei doi gardisti călari, s'au reîntors întovărășiți de alți șase, și au intrat în curtea, și apoi în casa, preotului Gherman, zicându-i că e arestat și somându-l să-i urmeze. Preotul, cu voce blândă, le-a răspuns:

— „Dece să fiu arestat, și dece să vă urmez, pentru că cu nu am păcătuit și n'am făcut nici o crimă”.

Atunci 3 gardisti din casă au prins pe preot ca să-l tragă afară din casă. Preotul nu s'a lăsat, și ridicând gardistiia arma să tragă, cel mai mare fiu al preotului, *Nicolae Gherman*, absolvent al Teologiei din Blaj și al Politehnicei din Timișoara, a sărit în apărarea tatălui său, și a prins țevile celor două arme, împiedecând astfel descărcarea.

Tot atunci, al 3 lea gardist încă a ridicat arma pentru descărcare. A fost însă și el împiedecat de fiul al doilea al preotului, Octavian Gherman jun., absolvent inginer agron. stag. După acestea a urmat o mică hărțuială între gardistiia din casă și între preot și susnumiții lui fii, când deodată unul dintre gardistiia din casă strigă altor gardisti ce așteptau în curte: „tuzelj” (impușcați!).

La comanda aceasta, gardistiia din curte au dat 25 împușcături asupra casei, prin fe-

restrele și ușile casei, în decursul cărora fiul cel mai mare al preotului, Nicolae Gherman, care și-a făcut datoria față de țară și neam pe cumpul de onoare în actualul război, nimerit de un glonț cade pe padimentul casei.

În decursul împușcăturilor, stingându-se lampile din casă, gardiștii din curte vociferau, să iasă afară preotul, căci altfel aruncă casa în aer. Preotul eșind din casă cu capul descoperit, un gardist a prins țeava armei și a ridicat-o să-l lovescă cu patul puștii în cap. Preotul însă ridicându-și brațul pentru apărarea capului, a parat lovitura mortală în cap, însă această lovitură i-a fracturat brațul stâng.

După acestea preotul a fost ridicat de gardiști și cu mâna fracturată, cu capul gol, în haine subțiri, fără palton, pe la miezul nopții și în frigul cel mai mare, a fost adus la notariatul comunei Tonciu, unde notarul ungar, pușcăriaș Vajka Jenő, a întâmpinat pe gardiști cu cuvintele:

— „Imi pare rău că n'am fost și eu cu voi, pentrucă aprindeam tot satul și stărpim toată familia popii“.

A doua zi preotul Gherman și fiul său Nicolae au fost transportați la spitalul din Reghin. Fiul a fost operat, însă cu toate acestea, în ziua de 13 Ianuarie, la ora 9 seara, a decedat“.

Indignarea ne este prea mare, ca să mai avem cuvinte a o înfiera. — Cel de Sus mângăie casa Păr. Octavian German, și deie odihnă clericului Nicu, fost și pedagog la internatul „Vancean“ din Blaj, iar dreptatea omenească să nădăjduim că-și va face și ea datoria după căviință.

La mormântul unui prieten

sublet. erou: **TRAIAN COSMA**

În ajunul sărbătorilor Crăciunului, la Turda, păr. Lan Sabău mă întâmpină: „Știi că Traian a căzut în luptele dela Războieni-Cetate, în 11 Sept. 1944, pentru recucerirea Turzii și a Ardealului de Nord“?!

Cu mâna tremurândă, voiu încerca să prind în câteva rânduri figura aceluia de care

mă leagă prețioase amintiri din viață. (S'a născut în comuna Fildul de șas, jud. Cluj. Incepe liceul la Cluj și-l termină la Blaj).

Desfac ghemul amintirilor și gândul îmi zboară departe, prin anul 1934, când l-am cunoscut. Eram în Blajul copilăriei noastre școlărești, Traian Cosma era „ductor suprem“ în „Muzeul“ (sală de studii) I al Internatului „Vancean“. Cu trei ani mai în vârstă, el în cl. VII, eu într'a IV-a; totuși îndrăsnesc a spune că m'am apropiat mult sufletește, datorită inimii sale largi și binevoitoare față de toți. În adevăr, Traian Cosma se bucura printre elevii Internatului de alese aprecieri și simpatii. În el se oglindeau roadele educației obținute în școlile Blajului.

Cu multă duioșie îmi trec prin fața ochilor, ședințele dela Societatea Mariană a elevilor, al cărei președinte era; orele de cateheză pentru „țigănușii oropsiți“ din Blaj, vizitele la spital — parcă-l văd ce cald și familiar se întreținea cu bolnavii — vizite la săraci, conferințe, proiecțiuni etc., toate la inițiativa Păr. Suci, azi episcop la Oradea. Da, sunt amintiri în fața cărora inima se umple de căldură și nostalgie. Eminent la studii — la un concurs al Tinerimii române, la I. română, e declarat I-ul pe țară — cât ne mai mândream cu el. Nu era mai prejos nici în viața interioară sufletească. Cuminecările zilnice dela Capela Internatului, constituiau pilda cea mai bună pentru noi.

După absolvirea liceului, trece prin momente cruciale 1), a căror secret numai Providența le știe...

După 2 ani îl regăsesc la Cluj, înscris la Facultatea de Litere. Mare mi-a fost mirarea și bucuria, când întâlnesc într'un cerc intim atmosfera din liceu, ca președinte la Societatea studenților Marianiști, întruniri care se țineau la școala primară dela Biserica Bob.

De multe ori, seara, în plimbările noastre, evitând corso-ul gălăgios, pașii ne rătăceau, uitați în discuții, pe strada Avram Iancu. Nu voiu uita reflexiile lui: „Ce înseamnă un tânăr curat în zilele de azi, o

1) A intrat la Părinții Basiliani în Bixad, dar a fost smuls de acolo cu sila. (N. R.)

studentime care mâine va deveni pătura conducătoare a Neamului?“ Gândurile lui bune mă incurajau ca proaspăt student și, aș putea chiar afirma, că au fost piatră de hotar.

În refugiu, la Sibiu, continuă să-i dea viață ASTRU-lui. Prietenii lui, își aduc aminte de dizertațiile pornite din cel mai curat avânt și interes pentru Acțiunea Catholică. Își ia licența în litere și filosofie, trece apoi la Politehnică în București. Câtă admirație aveam față de o așa perseverență și dragoste pentru muncă. Voia să devină și inginer, pentru a dăltui nu numai edificii, ci și suflete în ascensiune. A fost destinat de Providență să petreacă mai mulți ani între studenți, croind astfel modele și concepții de trăire eroică, unui tineret înregimentat în Acțiunea Catholică.

La București, apreciat în cercurile aristocrate, e ales președinte. Între timp, înrolat în serviciul activ al armatei, își face concomitent și studiile. Astriștii sibieni își aduc aminte de conferința ținută în cadrul ASTRU-lui local; era în haină militară! Ultima întâlnire, ne-a fost în toamna anului trecut la Sibiu. Eram pe o alee din Dumbravă; pe umeri îi strălucea epoletul proaspăt de sublocotenent. Nu ne-am gândit nici unul la ceea ce s'ar putea întâmpla. La despărțire, totuși îngrijorat îmi spune: „Roagă-te pentru mine“...

Evenimentele trec într'o deslănțuire ne-bună. Țara arde de cumplite suferințe; Traian Cosma e chemat în botezul focului. Ia parte la luptele pentru desrobirea Ardealului de Nord. Cu câtă ardoare nu se va fi aruncat în luptă pentru eliberarea leagănelui copilăriei sale, enervat oarecum și de faptul că, la o proiectată întâlnire cu mama lui, la Turda, — până exista încă granița nefastă dela Feleac — el nu s'a putut duce. Cu ce negre presimțiri se va fi înapoiat mama lui, îndurerată că nu l-a putut întâlni...

Dumnezeu a voit altfel. Cade în luptele dela Războieni-Cetate, înainte pe a ajunge măcar pe meleagurile natale, în vârstă de abia 27 ani, ultimul an la Politehnică. Un camarad apropiat ne-a păstrat ultimele lui clipe: era foarte vesel și bine dispus după primele lupte, ajungând să respingă dușmanul.

FOIȚA „UNIRII“

Meditație

*Tămâia din cășuie, pe jar, se descompune,
Și famul ei, spre boltă, se nălță ca un suflet
Eșit dintr'o genune.*

*Jerfește, cazi, te n'chină, o inimă de piatră,
Și lanțul ce te frânge înlătură-l și-l uită,
Acum o oră batră.*

*În candela aprinsă al meu trecut palpită,
M'amenință cu stinsul, lipsindu-i untdelemnul,
Clipită cu clipită.*

*Pe-aripi de gânduri bune, înalță-te spre El,
Și degetul tău bată, încetișor, în poartă,
La sfântul său castel.*

*Îa seama la dorințe în rugăciunea ta,
Să ceri iubirea numai, din marea Sa iubire,
Din însăși firea Sa.*

*Iubirea e viață, e însuși Dumnezeu;
Iubirea sfântă este, și-atrage către sine;
Iubire ureau și eu.*

*O Doamne, Tu, revarsă, în sinul meu stărpit
O picătură sfântă, ca tot să mă inunde
Iubirea de iubit.*

*Iubirea către Tine, căci ești al ei Izvor.
Și cum s'a mistuit tămâia ce arse în cășue,
În sfânta ta iubire fă, Doamne, ca să mori...
VENIAMIN MONAHU*

Rezistența ideologică a Franței

— Un pioner al ei: Jacques Maritain —

Multă vreme s'a crezut că numerele guvernază lumea și nu ideile. Pentru acele vremuri, când ideile și concepțiile erau o monetă de lux, cu foarte restrânsă circulație, la așa numita aristocrație a inteligenței, afirmația a fost adevărată. Incepând cu veacul al XVIII, forțele care cârmuiesc lumea nu mai sunt numerele, ci ideile, concepțiile, din ele trăiesc, ele călăuzesc, ele înalță și, mai cu seamă, ele prăbușesc, indivizi și popoare, așezări naționale și înțelegeri internaționale.

Din această cauză nu e indiferent, dimpotrivă, este de o extraordinară importanță concepția de viață, filosofia și doctrina politică din care se inspiră un popor, fiindcă ceea ce planează astăzi în empireul de zefir al unei nevinovate ideologii, mâine mobilizează strada. De aceea, un neam stă ori cade, după cum se hrănește dintr'o doctrină socială și politică, de viață sau de moarte. Un neam rezistă, nu poate fi înfrânt de nici o armă, atâta vreme cât își are intact patrimoniul spiritual dător de viață; numai când se stinge lumina marilor idealuri, a căror fauritori și reprezentanți sunt gânditorii și marii lui cărmuitori, numai atunci este înfrânt cu desăvârșire un popor.

Franța a fost și va rămâne rezervorul

marilor idealuri ale omenirii și ultima redută a libertății. Nici un popor n'a adus mai mari jertfe pentru libertate, decât Francezii. De aceea este cât se poate de odios atât absolutismul din trecut, cât și dictatura din zilele noastre. Între ideologia totalitaristă și între autenticul spirit politic francez, nu poate fi nici un fel de legătură. Gânditorii francezi decât să accepte umilirea rațiunii de a gândi după poruncă, mai bine își iau lumea în cap. Părăsindu-și Patria, dragostea față de ea a crescut mai tare; această dragoste a născocit fel de fel de mijloace prin care să-i vină într'ajutor, mobilizând opinia internațională și simpatia lumii față de un popor călcat în picioare, de altă parte, descoperind lumii brutalitatea și absurditatea unei concepții politice care despoaie pe om de specificul omenesc. În aceeași vreme ei au mereu în fața ochilor icoana Patriei însângeraie și a fraților care gem. Pe aceștia îi mângăie, îi încurajează la rezistența pasivă sau activă, ținându-le trează conștiința și nădejdea în izbândă.

Franța a avut mulți luptători de aceștia. Istoria biruștii franceze din 1944 va trebui să se rezerve un capitol special; faptele lor nu sunt cu nimic mai jos decât ale celor care au luat armele în mână pentru alungarea dușmanului cutropitor.

Deodată se pomenesc cu un proiectil căzut între ei. Camaradul e rănit, iar Traian, cade, cu coloana vertebrală zdrobită, încât moartea i-a fost fulgerătoare. E înmormântat în cimitirul din Războieni.

Colo departe, într'un sat de munte, o mamă văduvă, cu speranțele în unicul copil ce-l avea, priveghia clipă de clipă. Cu câtă nerăbdare nu-l aștepta. Și, când va fi aflat realitatea crudă... Sunt dureri pe care le înțelegem, dar nu le putem zugrăvi. Numai o mamă, ce-și pierde unicul copil, le poate cuprinde. Da, sufletul unei mame: câtă sensibilitate, câtă dragoste, câtă jertfă, câtă durere! Cine o va putea mângăia? Doar Maica Domnului, care și-a jertfit Copilul Isus în persoana-l sfântă pentru toți. Ea îi va spune: „O, voi care treceți pe cale, stați și vedeți, mai este durere ca durerea mea?!“... Și astfel primită Crucea, în lumina acestor adevăruri, va afla mângăiere și resemnare în hotărîrea Voinței Divine, neînțeleasă uneori de noi, dar care știe ce lucrează.

Sufletul lui Traian Cosma e un model pentru noi din toate punctele de vedere. Reprezintă tipul Ardealului, de o înaltă ținută morală, pus în serviciul Bisericii și al Neamului. Eroic în virtuțile morale, erou întru salvarea existenței românismului amenințat cu peirea, numai dacă-l desprinzi din colectivitate îi înțelegi contribuția lui imensă. Dotat cu multe calități, inteligență, bunătate, modestie, o voință rară și o mare dorință de-a face bine în jurul lui. În special s'a dăruit, fără nici o rezervă, în apostolatul Acțiunii Catolice pentru care a luptat în rândul întâiu prin viața-i personală, exemplară, prin vorbă și prin condei. Articolele aproape neîntrerupte din „Unirea“, ne dovedesc în special, dorința lui de a echilibra pe omul științific cu omul moral. În polemicile lui, păstra totdeauna o notă academică și cavalerescă.

Traian Cosma a înțeles că în sânul Acțiunii Catolice se lucrează fără șgomot, fără reclamă, cu perseverență, ba de multe ori chiar cu desamăgiri. Ceeace a pretins dela alții, a făcut el în primul rând. Mai presus de orice, a înțeles condiția esențială: harul divin, care lucrează prin noi, instrumente

umile, dăruite lui Dumnezeu, total și desinteresat.

La mormântul lui, în suflet ne abundă o vie dorință de a aprecia și a nu-i uita pe morții noștri dragi, care s'au jertfit pentru un ideal înalt. De ce uneori îi dăm uitării? Ne e frică de gândul morții? La ce? E clar că mai curând sau mai târziu, toți aici ajungem. Cât bine le putem face în timpul unei Sf. Liturgii, simțind totodată o încurajare în viață și o dorință de a fi mai buni.

Iți promitem, dragă Traiane, că ne vom întâlni zilnic cu tine în deprinderile noastre sufletești. — Dormi în pace suflet blând!

N. Pop

Cuvânt lămurit. Premierul nostru, d. General-adjutant Nic. Rădescu, a făcut, Dumineca trecută, la București, în sala „Aro“, o seamă de declarații de capitală importanță.

Fără să polemizeze cu „oameni, cărora le convine haosul, fiindcă în haos oricine își găsește loc de uneltit“, a precizat punctele de temelie ale guvernării actuale: războiu până la biruință, loialitate față de aliați, păstrarea ordinii în țară. Infierând pe cei câțiva „mărunti nemernici cari caută să încurce lucrurile“, respinge învinuirea veninoasă că s'ar fi aflând miniștri saboteuri, pune la punct chestia judecării criminalilor de războiu și a vinovaților de dezastrul Țării, stăruie mai îndelung asupra libertății publice, asupra sindicalizării muncitorilor, și asupra reformei agrare cu privire la care declară că „nu poate, și nu trebuie, să fie înfăptuită, decât după încetarea războiului“.

Altă temă atinsă în cuvântarea Premierului român e cea a cobeligeranței și a intrării noastre în Ardealul de Nord. Reținem asigurarea cărmuirii române: „(Cobeligeranța) ne va fi acordată, fiindcă aportul nostru militar recunoscut de o deosebită importanță și vitejia armatei noastre vor fi făcut să o merităm; iar întarea în Ardealul de Nord fiind un drept al nostru de nimeni contestat, este ridicol să se vorbească de ea ca de o favoare ce s'ar face vreunui dintre noi. Dar ce nu e în stare să inventeze imaginația unor oameni?“

Cerând dela toți fiii Patriei: înțelegere, cuminenție, ordine, înhămare la muncă spornică, după ce face mărturisirea că-i în deplin acord cu Aliații, încheie omagiind Suveranul Țării.

Știri mărunte

Budapesta a fost ocupată! Drumul spre Viena e deschis: Capitala Ungariei a fost ocupată! Comunicatul militar sovietic (13. II. 45) precizează că în cursul luptelor din Budapesta au fost făcuți prizonieri 110.000 ofițeri și soldați inamici cu comandantul lor și cu statul său major. Prada de război e foarte mare. Și-au pierdut viața peste 49.000 ofițeri și ostași dușmani. — Incredem la acest loc că până în ziua de 15 Ian. a. c., trupele române, cari atunci au fost rânduite într'alte centre ale frontului, au avut parte glorioasă la spargerea alor trei centuri strășnice, ce închideau calea spre Budapesta. Ai noștri au înaintat și ei până la 1 km. de inima Capitalei ungurești, având peste șapte mii de morți.

Pentruca Sf. Părinte să ia parte la Conferința Păcii. După o informație a agenției Rador (12. II, 45), mâne, Duminecă, se va ceti în toate bisericile catolice din parhia engleză Liverpool o scrisoare pastorală prin care se cere ca Sf. Părinte să participe la Conferința Păcii. Știrea e dată de numita agenție după ziarul „Evening Standard“.

Cobeligeranța României. Mai mulți deputați englezi au adresat, acum a doua oară, guvernului britanic, în Camera Comunelor, întrebarea: „Nu e, oare, cazul, ca România, după contribuția ei considerabilă la efortul de războiu, fiind a patra putere militară care luptă împotriva Germaniei hitleriste, nu numai pe teritoriul maghiar, ci și pe cel cehoslovac, contribuind și la eliberarea acestui popor, să fie recunoscută ca Stat cobeligerant?“ La ceace — amăsurat emisiunii românești a postului de radio Londra — un membru al Guvernului britanic a răspuns că asta este a se face în deplină înțelegere cu Guvernul sovietic și cu cel american.

O punere la punct. D. Ionel Pop, înaltul comisar al guvernului pentru Ardealul de Nord, a trimis ziarelor următoarea scrisoare: „Domnule Director, Persistă să apară în unele ziare afirmațiunea că prin introducerea în Transilvania de Nord a administrației românești, s'a înființat acolo un regim de teroare și s'au produs acte de persecuție, omoruri, etc. Pentru a restabili adevărul mă simt dator să arăt următoarele: Administrația românească a fost instalată în județele Trei Scaune, Ciuc, Odorhei, Mureș, la începutul lunii Octomvrie

Intre aceștia cel dintâi este celebrul filosof, Jacques Maritain, profesor la Universitatea catolică din Paris.

Cine n'a auzit de Maritain? Vor fi foarte puțini acei intelectuali care să nu știe ceva despre el, care să nu fi cetit o carte de a lui. El este căpetenia și reprezentantul cel mai autorizat al filosofiei tomiste, nu numai în Franța, ci în toată lumea. Operele lui filosofice au determinat și în lumea refractară și chiar dușmană acestei filosofii, în mediul universitar oficial, dacă uu simpatie, cel puțin o luare de poziție, o preocupare față de Tomism. Cărțile sale sunt traduse în toate limbile europene (una chiar în limba japoneză). Conferențele sale puteau fi audiate la Viena ca și la Madrid, la Roma, Heidelberg, Bruxelles, New-York, Londra și Ottanova.

Unii îl cunosc pe Maritain numai ca filosof; alții numai ca mare convertit; unii ca mare și practicant Catolic, prieten al lui Pius XI. Dar sunt prea puțini aceia care-l cunosc pe Maritain ca doctrinar politic. Ei bine, Maritain este un mare metafisician, un excelent filosof speculativ, penetrant și subtil, dar sfera lui de preocupări cuprinde într'o egală măsură și domeniul filosofiei practice, adică etica, estetica și politica.

Concepția sa politică ar putea fi greu definită. Mai ușor am putea-o delimita, eliminând din cuprinsul ei orice formă de tota-

litarism sau dictatură, fie de dreapta, fie de stânga. Este ea democratică în accepțiunea curentă a acestui cuvânt? Nu. Este o democrație proprie, inspirată din doctrina paubnă, din Politica Sfântului Toma, și din marile Enciclice Pontificale, cu caracter social.

Ca doctrinar politic, a analizat și cumpănit toate ideologiile politice, atât pe cele vechi, cât mai cu seamă pe cele mai noi. Ca francez însă mai mult l-a preocupat totalitarismul de dincolo de Rin, în care — ca dealtfel în orice doctrină politică extremistă — a văzut le crépuscule de la civilisation. Național socialismul este concepția împotriva căreia a scris pagini de o violență critică ne mai întâlnită, recunoscându-i viclenia, ura și toate consecințele funeste pe care tinde să le înfăptuiască în ordinea religioasă, morală, politică și socială.

Mulți cred că atitudinea sa politică l-a determinat să plece în Statele-Unite; alții, mai simpliști, socotesc că a plecat din pricina soției sale, care este convertită dela mozaism. Nu știm care a fost motivul principal al plecării lui; știm cu siguranță însă, că Maritain și soția sa au plecat în America mult înainte de înfrângerea Franței, când, afară de o viziune profetică extraordinară, nu se putea prevedea dictatura germană în Franța. Plecarea s'a întâmplat prin Decemvrie, iar motivul adevărat al ei a fost invitația pe care i-o fă-

cuse Universitatea din New-York, de-a face acolo o serie de conferințe. Evenimentele de pe câmpul de luptă precipitându-se, l-au găsit în America, în neputință de a se reîntoarce, chiar și dacă ar fi dorit s'o facă.

Nu e mai puțin adevărat că, șederea lui în Franța pe timpul ocupației, ar fi fost imposibilă atât din cauza concepției sale politice anti-totalitariste, cât și pentru faptul că, încă pe vremea cât cele două armate dușmane se găseau în dosul celor două faimoase linii de apărare — Maginot și Sigfried. Maritain scrisese două cărți: *De la justice politique* (Col. „Présence“, Plon 1940) și *La personne humain et la Société*, lucrări în care se osândește politica p-gână a forței, în numele dreptății care este peste forță, pe cum se osândește și orice atentat care se aduce persoanei omenești din partea unei societăți clădite pe principii care absorb și anihilează persoana omenească și drepturile ei inalienabile. Se osâdesc St tele și concepțiile totalitare, și cu deosebire național socialismul. Aceste lucrări au avut mare răsunet, nu numai în Franța, unde poliția germană le căuta fără odihnă, pedepsind aspru pe ceice le țineau sau răspândeau, ci chiar și în străinătate.

Astfel putem spune că un concurs întreg de împrejurări a determinat plecarea lui Maritain în America.

1944 și a funcționat până la 14 Noemvrie 1944. În județele Someș și Sălaj nu a funcționat decât câteva zile. În celelalte județe nu s'a produs nici chiar un început de instalare. În timpul cât a funcționat în județele arătate, administrația românească nu a săvârșit acolo nici un act de teroare, omor, etc. Cazurile din jud. Trei Scaune și Cluj, care au format obiectul și a unor discuțiuni în presă, s'au produs, primul înainte de instalarea autorităților românești, al doilea într'un teritoriu în care administrația românească nu a fost instalată. — Limpede și la înțeles nu-i așa?

Președintele Roosevelt va cerceta pe Sf. Părinte? Bine de curând Vicarul Domnului a primit în audiență pe d. Myron Taylor, trimisul personal la Vatican al d. Roosevelt. După câte scriu gazetele, Taylor face acum pregătirile de lipsă pentru primirea președintelui Statelor Unite Nordamericane când se va înapoia dela conferința din Criea, la care a participat dimpreună cu dd. Churchill și Stalin.

Și-a făcut datoria. Nu numai presa britanică, ci și cea nordamericană, se ocupă de jertfa de de sânge a României și de faptele de arme ale bravei ei oștiri în actuala fază a războiului. Ba chiar și postul de radio *Voice of America* din New-York, a ținut să vestiască lumii întregi adevărul care trebuie văzut și prețuit: „Cu toate că contribuția României la războiu este mică în comparație cu aceea a marilor aliați, această țară și-a făcut totuși datoria, dând din puștinul ei pentru triumful cauzei comune. Participarea activă a celor 14 divizii românești la operațiunile militare din Ungaria și Cehoslovacia, ca și actul dela 23 August 1944, au constituit un ajutor substanțial pentru aliați. Când se va scrie istoria, actul dela 23 August va fi consemnat ca un factor important în desfășurarea acestui război“.

Locale. Dumineca trecută a predicat în catedrală pâr. Dr. Simion I. Crișanu, prof. de religie.

Cuvântul cel dintâiu. Sinodul Bisericii Ruse Pravoslavnice, întrunit la Moscova, între 31 Ian, și 2 Febr., precum se știe, a ales de patriarh al tuturor ortodocșilor din Rusia pe Alexei, mitropolitul Leningradului și Novgorodului. Patriarhia Română a fost reprezentată de Preaș. Iosif al Argeșului și bisericanii români ortodocși ce l-au întovărășit. Cu prilejul acestei alegeri Consiliul Bisericii Ruse Ortodoxe a trimis un mesaj creștinilor din

Cu privire la activitatea desfășurată de către Maritain în America, știm că în ce direcție s'a îndreptat: Creștinismul catolic și Franța, deopotrivă de primejdute. Pentru salvarea acestor două mari valori, a conferențiat și, dat fiind marele prestigiu de care se bucură peste Ocean, aceste conferențe au fost frecventate de întreaga lume gânditoare și dornică de libertate, dreptate și înfrățire. A ținut cuvântări la posturile de radio americane, îmbărbătând voințele șovăitoare la rezistență până la moarte pentru salvarea valorilor veșnice. A publicat articole asupra primejdiei în care se va scufunda civilizația creștină, dacă va triumfa totalitarismul. Din bogata activitate literară, durere, nu cunoaștem decât două lucrări tipărite: *A travers le désordre* și *Le sorte de l'homme*. Niciuna din ele n'a străbătut până la noi.

Cât privește Universitatea la care a funcționat în cursul anilor de exil, d. Prof. Matei Cristescu, într'un articol publicat în „România Liberă“ Nr. 79 1944, sub titlul: *Scritorii francezi dau culturii franceze o nouă strălucire*, crede a ști că a fost profesor la Universitatea din Toronto (Canada), în vreme ce buletinul de propagandă germană: „*Serviciul Mondial*“, Nr. IV/6 din 15 Martie 1943 susține că în 1942 a fost creată la New-York o Universitate cu numele: *École libre francobelge des Hautes-Études de New-York* (aproape exclusiv în mâni jidovești — spune propaganda germană). Vicepreședintele acestei Universități era Maritain. Buletinul german redă această informație după cunoscutul ziar francez „*Je suis partout*“, Nr. 602, din 19 Februarie 1943.

toată lumea, făcând apel la toată suflarea pentru exterminarea fascismului. „Au fost auzite unele glasuri — se zice în mesaj — care în numele țărilor, cer milă, și aceste glasuri vin dela oameni care se numesc creștini. Nu trebuie să fie așa“.

Condiție „sine qua non“. Generalul de Gaulte, rostind, în seara zilei de 5 Februarie c., o cuvântare la radio Paris, a spus, între altele, și cele ce urmează: „Îngăduiți-mi să vă evidențiez din nou că independența popoarelor polonez, cehoslovac și austriac, ca și a celor din Balcani, sunt condiție „sine qua non“ pentru Franța, întrucât prietenia noastră cu toate popoarele este cea care a purtat povara păstrării păcii în Europa. Dorim cu ardoare ca toți aliații noștri să adopte acest punct de vedere“.

Din Bulgaria. Tribunalul Poporului din Sofia a declarat vinovați și a osândit la moarte pe cei trei regenți cari ajunseseră în fruntea statului bulgar după decesul Regelui Boris care venia dela Führer. Dimpreună cu regenții: Principele Ciril, (fratele regelui mort), Bogdan Filoff și Nikola Mikoff, au mai fost osândiți și executați și 22 foști miniștri (între ei fostul prim-ministru Bagrianoff), ca fiind criminali de război.

Liniste în Grecia. Intervenția energică a Angliei a pus capăt războiului dintre greci în Grecia. În prezența dd. Harold MacMillan, ministru resident britanic al Mediteranei și R. Leeper, ministru britanic la Athena, a fost semnat Luni dimineața, a fost semnat acordul încheiat între reprezentanții guvernului Grec și cei ai organizației EAM, întruniți în conferința ce a avut loc la Varkiza în urma inițiativei luate de mitropolitul Damascinos, al Athenei.

La posturi! Ministerul Cultelor și Artelor a adresat un apel clerului refugiat din Moldova și Ardealul de Nord, îndrumându-i să se înapoieze la posturile lor. Pentru cazul că n'ar răspunde la apel, li-s'a pus în vedere tuturor celor vizați că, începând cu 15 Febr. c., li se va suspenda plata salariilor.

„Dreptatea“ a reapărut. Ziarul *Dreptatea*, oficiosul Partidului Național-Tărănesc, din motive pe cari le cunoaște țara întreagă, n'a putut apărea câteva zile. Acum însă, având o echipă de 720 muncitori național-tărăniști, poate ieși în condiții excelente. Tirajul i-s'a urcat în chip impunător: 250.000 exemplare, după cum scrie „România Nouă“ (14, II. 45)

În cursul anilor de exil Maritain a împlinit o înaltă operă de misionarism, neabătându-se nici cu un milimetru dela marea vocație a vieții sale: difuzarea filosofiei tomiste — *Vae mihi si non thomistizavero* — garanție și fundament al unei trainice și fericite reconstrucții a lumii; de altă parte — drept consecință practică, necesară și imediată, a acestor principii, Maritain a realizat și un apostolat politic creștin, în favorul Patriei sale însângerate.

Astăzi, când Maritain se poate reintoarce în Franța sa liberă; astăzi, când prin glasul Premierului britanic — ea, Franța, care s'a jertfit, care a fost impilată, umilită, distrusă și înviată, prin uriașul efort al Aliaților și a geniului său nemuritor, astăzi este proclamată ca Mare putere, așa cum a fost întotdeauna, prin eroismul, prin spiritualitatea și credința sa creștină. Maritain poate fi fericit văzând roadele pentru care și el a muncit; dar va fi fericit și pentru că vede, odată mai mult, verificându-se principiul după care dreptatea este eternă, pe când forța efemeră*).

Ioan Miclea

* P. S. Radio Londra ne transmite știrea îmbucurătoare că Jacques Maritain, ilustrul gânditor francez, șampionul rezistenței ideologice catolice franceze, prietenul intim al Papei Pius XI, apărătorul strălucit al Vaticanului cu prilejul condamnării lui Action Francaise, a cărei căpetenie era Charles Maurras, — este numit ministru al Franței pe lângă Vatican. — Ne bucurăm din inimă și dorim noului demnitar un succes tot atât de deplin, pe cât a obținut în domeniul filosofiei spre mărirea lui Dumnezeu și pentru înfrățirea lumii în Hristos.

Tipografia Seminarului Blaj

ARLUS la Blaj. S'a constituit și la Blaj „Asociația pentru strângerea raporturilor cu Uniunea Sovietelor Rusești“ (ARLUS), după ce, în prealabil, d-nii general Gheorghiu și prof. univ. Nicolau, au rostit cuvântări ocazionale în sala festivă a Primăriei, în fața unui public select. Președinte a fost ales d. S. Gizdavu, profesor; vicepreședinte d. Ionescu-Râmnic, comandor; secretar d. Dr. Coriolan Suciu, profesor; casier d. I. Moldovanu, compactor; bibliotecar d. G. Trămbiș, inginer; censori: dd. Dr. C. Olteanu, avocat, Aurel Stino, profesor, Năstase lt. comandor. Membri: Pâr. Ioan Moldovanu, canonic; pâr. Liviu T. Chinezu, rectorul Acad. Teologice, d. Milencovici, colonel, Dr. G. Borșan, notar public, Iuliu Pop, pensionar, d-na Eliza Dr. Bianu și pâr. Dionisie Maior, dir. lic. — Ședințele programatice ale acestei asociații au loc Dumineca, după sf. liturghie din Catedrală, la Seminarul Teologic.

Câți Evrei ar mai fi în Europa? După o informație a agenției Rador (29. I. 45), cu prilejul întrunirii în conferință anuală a Federației Sioniste din Anglia și Irlanda, d. Berl Locker, membru în comitetul executiv al organizației sioniste, a declarat că numărul Evreilor din Europa a fost redus dela 6 milioane la un milion, în afară de cei din Uniunea Sovietelor.

Aviz. Fiindcă edițiile anterioare ale cărții de rugăciuni *Calea spre Adevăr* s'au epuizat, vreau să o retipăresc iar. Mai mulți Părinți Preoți mi-au spus să-i avizez din vreme când va reapare. Cum sunt în fața retipării, aș vrea ca aceia, cari cunosc cartea și ar vrea să dea un sfat bun pentru ediția cea nouă, să o facă neîntârziat pe adresa de mai jos. Orice sugestii binevoitoare vor fi luate în considerare, numai să le facă urgent. În altă ordine de idei: deoarece totul se scumpește în fiecare zi, aceia cari ar vrea să aibă cartea pe preț de cost, să trimită urgent suma pentru care vreau să primească din cărțile de rugăciuni, specificând dacă preferă broșate, ori legate, și ce fel de legătură. Cei ce vor trimite banii până la începutul lunii Martie, când se pune cartea sub tipar, vor avea-o pe preț foarte redus, față de prețul care va fi prețul de vânzare, pe sf. Paști, pe când se va putea pune în vânzare — Pr. Teofil A. Bălibanu, Timișoara, Bulev. Carmen Sylva 11.

† Pr. Eugen Pantea, fost paroh în Ocna-Sibiului, apoi prof. secundar, subdirector general la inspectoratul școlar regional din Cluj, iar mai în urmă revizor la Exactoratul Arhidiecezan, a încetat din viață la Blaj în 5 Februarie a c., la vârsta de 70 de ani și fiind într'al 37-lea al preoției sale cinștite și căsătoriei fericite. — Odihnească în pace! — Prohodul l-a slujit I. P. S. Valeriu Traian, la „Casa Domnului“, în sobor de preoți.

† Pr. Nic. Sever Chinezu, fratele pâr. Liviu T. Chinezu, rectorul Academiei Teologice, căruia și pe această cale îi exprimăm condoleanțele noastre, s'a stins din viață la Blaj, Miercuri în 7 Februarie a c., în anul 38 al vieții și 11 al preoției sale cinștite și căsătoriei fericite. — Aibă partea dreptilor! — Prohodul l-a slujit I. P. S. Valeriu Traian, la „Casa Domnului“, în sobor de preoți.

Telefonul „Unirii“

Am primit abonament de sprijin și exprimăm călduroase mulțumiri: Prof. I. V. Opreș Deva 2000 Lei, Pr. I. Bogdan Zlatna 1000 Lei, Dr. R. Boilă Baia de Arieș 1500 Lei, Dr. E. Crâșnic Arad 1000 Lei, V. Ungureanu Baia de Criș Primit 1000 Lei, 200 Lei pe 1944 și 800 Lei pe 1945.

MITROPOLIA ROMÂNĂ UNITĂ

Nr. 698—1945.

Concurs

Cu data de 1 Martie 1945, publicăm concurs la postul de Administrator-Econom dela Academia de Teologie din Blaj, care poate fi ocupat și de preoți.

R-tribuțiile împreunate cu acest post sunt: un salariu echivalent celui din parohie plus întreținerea.

Blaj, din ședința conzistorială ținută la 17 Februarie 1945.

Vicar General,
Dr. Victor Macaveiu